

ДІЛО

СХОДИТЬЩОДЕКІСЬ ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шва. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 1—3 год. передпол.
Рукописи не повертаються.

ПЕРЕДПОДАТА:
Місячно в козю 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці: 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. ч. Руму-
нії 150 лей, Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Далі —
адреси 1 дол.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**

— ЧИНА

ОДНОГО ПРИМІРНИКА

17 сот.

Як Збруч річку проходили...

В 6-ті роковини переходу Галицької Армії на Наддніпрянську Україну.

Шобно 11-го липня 1919 року відійшла від світа Українська Галицька Армія дізналася про рішення Галицької Ради у Парижі з 25. червня т. р., на підставі якого Польща отримала мандат „забезпечення особи й маєтку мирного населення Східної Галичини від небезпек, які їй грозять від більшовицьких банд“ вести свої військові операції аж по ріку Збруч. Ця постанова, яка була визнана передмісником постанови з 13. березня 1923 р., була моральним ударом, який до решти знеси- див ослаблену, обдурту, позбавле- ну взуття і мундирів Галицьку Армію. З одночасною не- вдячею останнього наступу ген. Грекова на Львів та захитанням далекого запілля під напором Зольшевських, дальша безосередня збройна війна проти Польщі стала безвиглядною. Дня 16-го липня 1919 року Українська Галицька Армія почала відворот через Збруч, ідучи спасати українську держав- ність над берегами Дніпра під га- слом „через Київ на Львів“. Рівно в шість тижнів пізніше вступала вона подібно до золотаверкої сто- личи, а через рік — існували ли- ше мізерні рештки 100-тисячної ар- мії за дотрами польських та чесь- ких таборів.

Розслід при- тин загибелі кількадесяти тисяч людських існувань і аналіз отруй- ної атмосфери кам'янецького періо- ду належить до істориків. Шукаю- чи в імя правди за винуватцями найбільшої

нашої дісписії ствердять, передусім страхотливі умовини то- гочасної боротьби на- зовичі, повне незнання взаємної пси- хіки у керманців двох відлалкців віками розсиданого народу і най- більше лихо, яке може стрінути на- цію в момент воєнно-революційно- го хаосу: недостатку великої інди- відуальності, що зуміла запанува- ти і над обставинами і над душами мас. Сучасникам не слід займатись взаємним обвинувачуванням у про- винах, які належать до минулого.

Відгуки польсько-жидівської угоди.

Інтерв'ю послі Нейха Прядушого (Міністерства продовольства) та інших до голови Ради міністрів у справі зям, складеної міністром праці та су- спільної опіки на засіданні Зборів Унії Т-ва Ліги Націй про порозуміння, буди-то підписана між урядом і жидівською національною меншістю.

У послові, виголошеній дня 5-го п. м. на засіданні зборів Т-ва Унії Ліги Націй, п. міністер праці та суспільної опіки заявив, що „ідеї Ліги Націй щодо проблем мен- шостей найшли у Польщі повний відгук“, що „польський уряд ви- брав шлях безпосереднього поро- зуміння з заінтересованими група- ми“ і „що в тих днях за- ключили важне порозу- міння в цій справі“. О- станні слова прозвучали як натяк до винини декларації, яка відбулась дня 4. п. м. між делегацією жидів- ського кола і п. премієром. Одна- че зміст та редакція обох декла- рацій безумовно не дають підста- ви, шоби ці взаємні заяви назвати шумною назвою „порозуміння між урядом і жидівською національ- ною меншістю“.

Жидівське коло, яке репрезентує тільки деякі частини жидівського населення, в уніженій своїй декла- рації промовчало найбільше сутеві постулати жидівської меншости, саме основані на ідеях Ліги Націй та на дотичних приписах консти- туції 17. березня та договору про меншости. З другого боку п. го- лова Ради міністрів у своїй декла- ративній відповіді адоволявся тем- ною і дуже невдоволюючою зая- вою, що уряд „зверне більшу ува-

гу на потреби жидівського насе- лення: освітні, культурні та госпо- дарські“.

Пакт буди-то підписаний між урядом і жидівським колом до ви- нішнього дня деожать у суворій тайні перед жидівським населенням, хоча первісним правом цього на- селення є знати про його зміст. Зі здивуванням приглядається жидів- ська суспільність бомбастично за- повідженій „новій добі, яка почи- нається під аккомпанімент зміцнено- протижидівської нагінки на сторін- ках усіх органів партії, якої ви- значним членом є ініціатор „поро- зуміння“ міністр віроісповідань та освіти, п. Станіслав Грабський.

(З інтерв'ю згадується про не- додержання статті про „автономію наці- онально-персональну“ в 5 літ, по ратифіка- ції договору про права меншостей і „про невідійснення закону конституції та інших обов'язкових законів“. Інтерв'ю не- чиниться таким запитом:

З боку сучасного уряду не ба- чимо ніяких зиходів у такім на- прямку, а з огляду на те наведену заяву п. міністра праці та сусп. опіки треба вважати неточною, а тимсамим уряд необхідний повинен розвяснити: чи справді підписав по- розуміння з жидівським колом, — а коли так, то який зміст цього порозуміння?

Уздоровлення укрїнського приватного шкільництва.

1. Нехтування власних рішень.

Якщо приглянемося генетичному розвитку посполного приватного шкільництва і пошукаємо за при- чинами нинішньої „нездоланості“ і „безплідності“, то прийдемо до переконання, що цьому винні ми самі, а саме: з одного боку рішуче за мале зацікавлення загалу спра- вами виховання й навчання шлехом приватного шкільництва, а з дру- гого боку нехтування рішень своїх- же найвищих компетентних уста- нов. Бо колиб у нас шанували і зі- зацікавленою послідовністю переводили рішення, що дають напрямні для організації і удержання приватного шкільництва, то нині не тільки відсидеро збільшилось би число наших приватних шкіл, не тільки ми зуміли би вже буди поставити основи під так необхідне промі- слові шкільництво, — але й спіль- ними зусиллями могли би ми буди вибороти чи радше задержати для наших приватних шкіл більше сво- родний вплив навчання, як нині, ще й заховати чистоту українського зверхнього вигляду наших приват- них шкіл, не згадуючи вже про внутрішнє українське урядування, яке на підставі законів належить уважати як самозрозуміле.

Для орієнтації позволим собі пригадати деякі основні постанови в напрямі надзору, творення і удер- жування українських приватних шкіл ухвалені одностайно спільною ан- кетою всіх краєвих культурних, економічних і політичних організа-

цій у Львові з дня 3. червня 1920 року. Найважливіші з них:

1. Українська громадянська Західна Область признає „Українське Педагогі- не Товариство“ спільно верховною шкіль- ною установою“.
2. Всі українські приватні школи без ог- ляду на власний безумовно підпоряд- кують свої діяльність і викладання у- станові в основних справах педагогіч- ній, шкільній політиці і адміністрації.
3. Нюдня правління школи не може бу- ти заснована і отворена без відома УПТ“.
4. Для ведення справ українського приватного шкільництва утворити У. П. Т. у себе окремі секретаріат, який обіймає- ме три секції: а) секцію народної школи і учительських семінарій, б) секцію се- редньої школи і в) секцію фахових шкіл“.
5. Всі приватні школи приймають зі шк- роком 1920/21 під захист У. П. Т.

Дальші постанови нормують справу оподаткування фізичних і приватних осіб української націо- нальності в користь „Рідної Шко- ли“; спосіб розділення потреб по повітах і по громадах; творення підприємств на цілі „Рідної Шко- ли“; установа Різдва, Великод- ня та храми (празників, відпустів) днями „Рідної Школи“ і т. д.

Вкінці йдуть постанови організа- ційної нагури, про шкільно-освітню працю, та про оборону прав укра- їнської малі й школи.

Всі ці дуже ясні і дуже доцільні постанови анкети всіх краєвих ор- ганізацій подано своєчасно до ві- дома цілому українському грома- дянству, яке прийняло їх з одуше- ленням. Одначе з виконанням цих постанов пішло також.

Правда — Колегіум Шкільний Сою- з, давній Комітет „Рідної Шко- ли“ та інші поодинокі шкільні ко-

* І в оригіналі: — задово.

** У. П. Т. утворено відповідно три її секційтар

Сецесія в соймі.

На засіданні сойму з дня 15-го липня трапилася несподіванка, про яку навіть сам маршалок сказав, що її не сподівався. На початку за- сідання, перед голосуванням над зарученням і осадництвом, посол С. Хруцький від імени Українсько- го Клубу та Білорусинів склав ось яку декларацію: „Тому, що чинний закон у змісті тепер ухваленім несе просто смерть укра- їнському та білоруському народові, відбираючи їм єдиний дарстат праці — землю їх предків, або залишаючи ці землі надалі в руках павів об- шарників, ми, вичерпавши дотепер- ішні всі засоби парламентарної боротьби на знак протесту проти осадництва та обшарництва, поки- даємо нинішнє засідання, заявля- ючи, що дальшу боротьбу проти осадництва та обшарництва будемо вести гострійшим та більше рішучим способом і у соймі і поза ним. Додам, що тут на сазі не за- чиняється ніодні Українець, без огляду на те, до якої партії на- лежав він“.

Простанники Німців хотіли скласти

також декларацію, але маршалок відобрав йому голос, шоби не ро- бити прецеденту щодо оголошу- вання декларацій. Українці, Бі- лорусини, Німці та кому- ністи вийшли із сазі.

Шкаво, що цього самого дня вранці, маршалок Ратай разом з мін. земельних реформ і представ- никами польських клубів попроха- ли Український Клуб дати їм свої постулати в справі закону про по- целадцію та осадництво і запросили їх на спільне засідання.

Представники меншостей домага- ються цілої низки поправок, як нпр. шоби не виключати від набування землі тих, що були карані за полі- тичні провини, далі, шоби міністер земельних справ не мав права пе- рекидати населення з одноі тери- торії на иншу, третє, шоби земля з мастків т. зв. „мертвої руки“ бу- ла розпарцельована між населення того самого віроісповідання. На- скільки ці балачки дали який ре- зультат — покищо невідомо.

Пам'ятаймо! Рідна Школа — це на- родний фондція, це певний захист у добі захоліття!

Гукнула піднесеним голосом і
рейшов у другу кімнату.

НОВІСТІ!

Рудницький: ІСТОРІЯ ЗЕМЛЕЗНАВСТВА . . . 2/70
Якименко: НАУКА ГАРМОНІЇ . . . 5/50
Бородисевський: ІСТОРІЯ КООПЕРАЦІЇ . . . 13/60

Чайківський: АЛГЕБРА ч. I . . . 20/70
Михайлюк: МОЛОЧАРСТВО . . . 4/80
3 ТРИБУНИ промови українських послів . . . 2/50

Замовляти: КНИГАРНЯ НАУК. Т-ВА ім. ШЕВЧЕНКА, Львів, Ринок ч. 10.

світла. Астрономи тої думки, що темні плями, що грають у Мірі таку саму роль, що й сонці, закривають у певних відступах часу частину сонячної Міри і тому тоді наліється нам Міра як зоря підрадянної реалізації. Так само витання періодів, що в них являється приріст і зменшення сонця, вказують на подібність зі сонцем.

Розуміється: Міра певно ставши від нашого сонця. Віде її світло говорить само про її старість вік. Міра є вигасанням сонця, холодною зорею, що висує нам будучість сонця. За мільйонів років літ стане з нашим сонцем, що має жити нашої землі і нашої планетарної системи, те саме, що сьогодні вже сталося зі сонцем-гелієм Мірою.

Одначе, хоча Міра належить до найбільш ситих нашого всесвіту, то все-таки вона ще не найбільша. Найбільшим є Антарес у зоряній групі Скорпіону, що його (Антареса) промір 500 разів більший від діаметру сонця.

Е. Я.

Бібліографія.

КНИЖКИ:

С. В. Бородавський, проф. української госп. Акад. в ЧСР, Навч. проф. українського унів. в Празі: ІСТОРІЯ КООПЕРАЦІЇ ст. 439. Прага. Український Гром. 3-й. Фонд.

Микола Чайковський, АЛГЕБРА. Новий курс середньої школи та для самосвідки. Книга I. Підруч. П. І. Холодного ст. 451. Прага. Український Гром. Вид. Фонд.

Михайло Коса, асистент української госп. Акад. в Подєбрадах. МОЛОЧАРСТВО. Підручник для студентів сільсько-госп. та спеціаль. шкіл, з 63 таблицями ст. 160. Прага. Український Гром. Вид. Фонд.

ВСЕУКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК. Звідомлення за 1922 рік. Видання Української Молоді. Прага 1925 ст. 70.

УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК. Найголовніші правила українського правопису. Нове видання. Вия-тво Української Молоді, ст. 16. Прага 1925.

Гавриїла Костельник, д-р філ. ТРИ РОЗПРАВИ ПРО ПІЗНАННЯ, ст. 198. Наук. Т-ва св. Ап. Павла 1925.

ЖУРНАЛИ:

КУЛЬТУРА, місячник культурного й політичного життя. 6-7 число за червень-липень. Діалектич. Ю. Плеханов: Про роль особистості в історії. Ю. Плеханов: Логіка й діалектика. С. Задерняк: Мови у природі і суспільстві. Економіко-суспільні відділи. Проф. І. Шиморон: Галичина. Л. Кр. Боротба прати з капіталом. Політичний відділ. М. Лазаревич: Від об'єднання до угоди. П. Кр. Економічна руїна в Польщі. Крига й критика. І. Калинович: Бібліографічні звістки.

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСНИК. Книжка VII-VIII. За липень-серпень. — Зміст: Микола Антох: Церква й ангели. Меріам: Своє віком не відкидайте лічу. Ів. Маєв: Трудно жити. Вал. Палам'юний: Військовий літун. Джек Льюїс: Лісовий зов (докінчення). Ж. М. Ередія: Антоній і Клопатра. С. Есенін: У рідному селі. Арт. Крезуб: Партизани. І. В. Сітх кінської чревичайки. Іван Лав: Братство Тарасів. Союзна. Ден. Лукінович: Осип Маковей. Огляд сорок літньої літературної й громадської праці. Волод. Калинович: Чого домагаються наші діти (далі буде). Волод. Залозецький: Про задачі історика українського мистецтва (далі буде). В. Віднов: Забутий діал (Пам'яті Ол. Кониського). Я. Окулевський: Українська акація. І. З. Галицький. II. З. Надзбиринський. III. Український народ. Чарльз Сарола: Дванадцять фаз більшовизму. Мих. Рудницький: Подорож. З ним будеш постійно. В. Гитюк: Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові (далі). П. Д. Три роки візаваленого Л. Н. Вістника. В. Петербуржець: Звідомлення "Товариства дослідників українського мистецтва і мови у Петербурзі" за 1924 р. Бібліографія. Нові книжки.

† Посмертні згадки.

Для 3 липня 1925 р. померла передвиська в Заболотні Емілія з Ярошинських Гелюхова, жінка місцевого пароха. Покійна була сестрою відомої нині письменниці Е. Гелі Ярошинської. В рідного дому виросла покійна велику культуру духу, сильне національне почуття та глибоку любов до свого народу. Визначалося не буденною інтелектуальною, а при тім надзвичайною ніжністю почувань та добротою серця, зуміла покійна збадати собі широке коло друзів зосередивши в своєму домі, а в домі покійної знавався кожний даної широкій української гостинності та почував себе як у

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Дентистично-технічне заведення
Максиміліян Мор

д. асистент і управитель д-ра Вахняковського
Львів, вул. Подєбєсного 9.

Для учнів, пили зинжен, для відділ і серіт
2218 речник і пильовування дном. 11-20

себе. Покійна швидко рукою спомогала кожного, хто до неї звертався за матеріальною допомогою, та ніколи не відмовила ні грошових жертв ні особистих трудів для нашої національної справи.

Неулічима недуга підкосила покійну в силі віку та забрала перед часом одиначо зосередивши нашої суспільності, яка ще багата добра могла зробити для своєї.

Незвичайно величаві похорони покійної при спільності маси селянства і всієї нашої інтелігенції були найкращим свідченням великої любові і признання від всіх.

Нехайже наша галицька земля, котру вона так полюбила, пригорне щиро до себе покійницю, яка зайшла до нас із зеленої Буковини, щобні остати у нас на віки. В. І. П. 1 78 1-1

ОПОВІСТКИ.

Український хос Д. Котна:
у суботу 18.VII. м. Камінька струм.
у неділю 19.VII. м. Радехін. 2150 20-2

Замість нівітів на домовині свого члена осередка б. п. радника Івана Огоньського, складає руханкове т-во "Солі-Батько" на "Український Город" 50 зол. 77 1-1

Дрібні оголошення.

ХТО знав би, де тепер перебувають Володимир і Михайло Затавницькі, які в серпні 1918 р. були у Києві, завітати ласкаво донести на адресу Осипа Затавницького, вольного Митр. Консистої у Львові. Діти, дайте о собі вістку, нема обложно зора, очікує нас. Заграниці "за-сопни проситесь о передрук 2-2

ХЛОПЧИК літ 4 і дівчинка літ 5, снооті по інтелігентних ролях, розумні, заорозі і гарні до віддання бездітному, багатому подружеству за свої (можливо разом). Вістка до Аам. "Піла" під "Сироти". 82 1-2

БІЛА РОЖА, Тернопіль, відбере лист в редакції "Діла". 80 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р ЖИГМОНТ ЗЕЛЬДЕР

до недуг носа, ушей, горла і гортани
28 перебіс одинадцять на 8-20

вул. Ягайлонську 7, І. п.
Телефон ч. 27-97

Лікування Діатермою і лямою "НЕЦІО"

Ширіть
наш
часопис!

до 24 годин
чистить і фарбує
хемічно одати
жіночі і мужеські
"ощадність"
Анадемічна 26.

ROK ZAŁ. 1890.

Пам'ятайте,
що добрі
лешені
Музичні
Інструменти
можна набути
тільки у
фаховім і
спеціальнім
складі

МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ
- гоямфонів і всяких приладів
АДОЛЬФА БОДЕНШТАЙНА
у Львові, вул. Леґіонів 37 (біля міського театру). Значною, що від 35 літ веде тільки музичні інструменти, що дає достаточну поруку фа- 2226 хової і сумлінної обслуги. 2-2

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппапорта і
Якова Насса

Львів, вул. Синстуська 17/11.

Пильовування й вищипання зубів без болю. Штучні зуби в клечку і золоті на американську систему. Пациєнтів з повільною полагоджують в найкоротшому часі. ПТ. урядовим та студентам значна знижка. 2245 9-10

Чекольда
А. Пясецький
фабрики
Краків

Rest & Gassera

Машини до
шиття
є найліпші.

Фабрики, склад
у Львові, вул.
Городовська 63.

"КНИГА ПСАЛЬМІВ"
переклад на українську мову
свят. д-р Ярослав Левинський.
Ціна 2/80 зол. (враз з почт. пересид-кою). Замовляти в автора: Львів, вул. Як. Стешеня 15. "Книга псалмів" повинна знайтися в кожній українській хаті! — Спішіться, бо 41 наклад не великий! 3-2

КОНКУРС.

Комітет будови Народного Дому в Чорткові оголошує конкурс на план будови дому, який має слугувати в першу міру як помешкання театральній трупі й музичній, а містити на лоскні для освіти культурних і економічних студентів.

Будівля має бути дерев'яна з ґрунтовним фундаментом. Плани мають об'єктувати планово, внутрішній, партер, першого і другого поверху враз з схематичним перерізом та фасадом. Висвітлення зовнішнє, внутрішнє і в огляді.

Ретини надіслати нарисів до 24. жовтня.

Проект буде розглядалий комітетом з призначених членів.

За виконання двох проектів, починаючи за найкращі премії в суммах 200 і 200 злот.

Автор прийнятого проекту одержить від Комітету будови дозвілення розробити свій нарис за винятковою згодою з комітетом.

Потрібні умовини, розміри, домі і спеціальний план лінійний виміри на карті Комітету будови, до якого слід звертатися на вулиці д-ра Антона Горбачевського в Чорткові. 26 2-2

СКЛАД НАЧУФАТУРИ
Б. ДУБОВИ

Тернопіль, вул. Мічелівка ч. 13.

порічає по фабричних цінах та найкращіших усяких як краплі так і заграничних товарів: суконні, бязяні і шовки, великий вибір чорних матеріалів для др. ховенства, різном. білизн, дивана, піджаки, фланки. Поручення з промішної виконують негайно. 2-4

Конкурс.

Політ. Союз Кооператив в Чорткові розписує конкурс на посаду директори торговельного відділу, об'єднаного і книго- і діловодством кооперативів 2. ступіня. Подання враз з аргументами, старожучими фахові кваліфікації і референції дотеперішньої праці, надіють наслідки до 30. липня 1925. до Політ. Союзу Кооп. в Чорткові. — Надіслати Рада.

Луки і пасовиска посеїані в осіні стебницьким каїнітом дають багатий збір!

Каїніт стебницький

є найліпшим помісничим навозом

Довготерміновий
дешевий кредит

Набувати можна
у всіх складах
„Сільського Го-
сподара“, ріль-
ничих кружків
і у всіх союзах
і рільничо-тор-
говельн. фірмах

Брошури і вка-
зівки про каїніт
і потасові соли
висилається на
бажання без
платно!

Бюро продажі:

„ТЕСПИ“,
Львів, пл. Смольки 6

Хто замовляє Стебницький Каїніт в липні, має
гарантію термінової доставки.